

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Katten og den hellige musling

Af Søren Dippel 13. juli 2009 • I kategorien [Ord, Underholdning](#) •

Jeg er hverken inkarneret kaffedrikker eller føler mig særlig hellig. Alligevel har jeg lært mig et par af begreberne, som hellige og kaffeelskere engang har brugt dem. Nu om dage er *ibsskal* og *kaffekat* måske nok ord, der hører hjemme på et sprogmuseum, men det er trods alt en stor tilfredsstillelse for nysgerrigheden at finde ud af, hvad der gemmer sig bag den slags ord.

Ordene blev jeg første gang præsenteret for på internettet, hvor min søn, Thomas Dippel, har et lille gratis, men meget populært spil blandt folk med hang til kryds og tværs og tilsvarende ordkløveri, om man så må sige. [Pludr](#), er navnet, og ordkyndige vil vide, at vi her har at gøre med en bydeform. Den slags er der mange af i spillet, hvor det gælder om at finde frem til alle de ord, der kan skjule sig i et lille kvadrat på fem gang fem bogstaver.

Ved første øjekast ser det overkommeligt ud, men det kan være mere drilsk end som så, og her er det så, noget af det sjove ved spillet åbenbarer sig. For sammen med spillepladen på 25 bogstaver er der også et chatvindue, hvor deltagerne kan udveksle hints til de mere drilske ord. På den måde fungerer Pludr lidt som en kollektiv kryds og tværs – dog med den store forskel, at her er det spillerne selv, der kan definere fordringen på, hvordan man skal finde frem til de bestemte ord.

Et sådant hint til det svære ord med K på otte bogstaver kunne for eksempel være: "Paradoxurus hermaphroditus". Selv om det måske ikke får nogen klokke til at ringe hos nogen, så er det en smal sag at spørge Google til råds på dansk. Her afsløres ordet så tilfældigvis på [www.kaffebloggen.dk](#), der skriver, at den asiatiske palmekat (*Paradoxurus hermaphroditus*), også er kendt som *kaffekat*. At der så også gemmer sig en helt utrolig historie om kaffekatten og verdens mest kostbare kaffebønner, Kopi Luwak, er også noget af det, der gør det spændende at forsøge sig som spiller på Pludr.

Det siger sig selv, at der skal rigtigt mange ord til, for, at et spil som Pludr kan fungere. Lige nu indeholder spillets database mere end 165.000 ord, og flere bliver hele tiden føjet til, efterhånden som deltagerne opdager ord, der af den ene eller anden grund mangler. Et spil på Pludr indeholder som regel mellem 40 og 100 ord, og dem har man så et døgn til at finde frem til, inden spillepladen med de 25 bogstaver ved midnatstid bliver erstattet af 25 nye bogstaver.

Det går efterhånden op for de fleste Pludr-spillere, at vi på dansk har mange flere ord, end man lige skulle tro. Nogle af dem kan vi finde forklaringen på hos [sproget.dk](#) og ikke mindst i [Ordbog over det Danske Sprog](#), der er en sand guldgrube af gammeldags glosser. Andre ord må vi tage Google i brug for at finde en forklaring på, og dem kan man så læse om på [Pludrs egen blog](#).

På den måde har vi efterhånden stiftet bekendtskab med adskillige mærkelige ord og udtryk, og det lige fra *onomatopoeitikon* til *dirndl*, som de nysgerrige selvfølgelig kan finde en forklaring på på Pludrs blog. Her har vi også efterhånden samlet os et omfattende bibliotek af opslagsværker – eller rettere: links til steder på internettet, hvor man kan finde de mest utrolige samlinger af ordlister som for eksempel [Ordbog over det danske Sprog](#) og [Retskrivningsordbogen](#). Lad mig straks anbefale [Korpus 2000](#) og Defisto. Men der er mange flere interessante opslagsværker. Hvad med en database over skotske tern, et katolsk leksikon, en lingeordbog og opslagsværket, *Natteliv for begyndere* – find links til dem alle sammen og mange flere på Pludrs blog.

Det er tankevækkende, at spillerne på Pludr kommer fra hele verden. Der er tilsyneladende danskere eller danskkyndige i snart sagt enhver afkrog af verden, og i Pludrs chat mødes de så med os almindelige hjemmefødninge og får måske endda lejlighed til at udveksle erfaringer fra nær og fjern. Selv har jeg for eksempel chattet med en spiller i USA, og jeg tror, at spilleren med kælenavnet Tukan befinder sig et sted i Panama. I Frankrig er det Berenice, der er med på Pludr og kan fortælle om, hvad der sker under franske sydvestlige himmelstrøg et eller andet sted i nærheden af Bordeaux, og når vores Pludr-venner fra Færøerne er med, kan man se de sjove færøske bogstaver stjæle billedet i chatten.

Et fingerpeg om, at en deltager på Pludr måske spiller med fra et sted i udlandet, får vi i chatten, når Æ'erne, Ø'erne og Å'erne er byttet ud med henholdsvis ae, o eller oe og aa. Det var også det, som straks fik vakt vores nysgerrighed, da "Kerri" bad om "hjælp" i chatten:

22. apr 14:56 Benny: hej kerri – er du i udlandet – dine aa'er og ae'er tyder paa det

22. apr 14:56 Kerri: ja, jeg er i Spanien

22. apr 14:56 Benny: lucky you

22. apr 14:57 Kerri: frivillig arbejde

22. apr 14:57 Benny: med hvad kerri

22. apr 14:59 Kerri: Jeg hjælper paa et Albergue, et overnatningsstad for pilgrimme der gaar paa Caminoen

Pludrs spilleplade

Seneste sprognyheder

6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsømt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde starter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand – hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk
17/12	Snebajer og nytårsskrald: Juleord kan slås op i netordbog - Jubii www.jubii.dk
24/11	Meet the Last Speaker of a Dying Language video.nationalgeographic.com
7/7	ABC OPEN: Ngarluma in the Pilbara open.abc.net.au
6/7	A Native Village In Alaska Where The Past Is Key To The Future : NPR www.npr.org
5/7	Groups call for public Hoklo TV - Taipei Times www.taipetimes.com
3/7	Atlas sonore des langues régionales de France atlas.limsi.fr
30/6	Irish-language theatre: underground but still alive www.irishtimes.com

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprogmuseet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Ord'

Behövs ett nytt pronomen?

Ordbog over det danske Sprog

Coole Songs Downloaden – om engelsk påvirkning af dansk og tysk Sociologisk leksikon

Mere i kategorien 'Underholdning'

Na'vi

Klingon og mutsun

Brúnos to små tyskagtige prikker

I dag når engelsk op på en million ord – vistnok

Nye kommentarer

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

william fich til Jødiske efternavne

22. apr 15:00 Benny: *de går vel tidligt i seng kerri – gør du osse det*
22. apr 15:01 Kerri: *jeg er ikke med paa pludr efter 12 , hvis det er det du mener, men vi laaser først doren kl 23*
22. apr 15:01 Kerri: *det er da ogsaa spaendende, der kommer folk fra hele verden*
22. apr 15:01 Benny: *OK :-D*
22. apr 15:01 Kerri: *forleden var vi 9 nationer samlet her i opholdsrummet*
22. apr 15:02 Benny: *camino er det en en vandretur eller hvad*
22. apr 15:03 Benny: *bestemt rute*
22. apr 15:04 Benny: *og hvor gammel er du Kerri ?*
22. apr 15:04 Kerri: *der er flere caminoer, men ja, det er at stad man vandre, denne camino jeg er paa er camino france som er omkring 800 km lang. Den gaar fra st. jean pied de port i frankrig til Santiago de compostella i det nord vestlige hjorne af spanien*
22. apr 15:05 Kerri: *gammel nok, jeg er farmor til 5*
22. apr 15:05 Kerri: *men jeg gik selv camino france sidste aar*
22. apr 15:05 Benny: *nu skal jeg nok stoppe med at spørge – man skulle tro det var Spørge-Jørgen*
22. apr 15:06 Kerri: *det er helt ok*
22. apr 15:06 Benny: *sejt gået kerri...*

Se, det er jo spændende læsning. Sådan er det på Pludr – vi får hele tiden udvidet vores horisont og stifter bekendtskab med nye begreber og ord. Bennys lille chat med Kerri, der kunne fortælle om camino og Santiago de Compostela, får mig straks til at tænke på et andet sjovt ord på syv bogstaver, der begynder med "i". Et hint kunne så være: "Spaniens nationalhelgen og en hellig musling"

Et opslag på Google afslører så, at det også er rejsebureauet Thomas Cook & Sons Ltd.s og Shell-koncernens varemærker, vi har at gøre med – en ibsskal. Den forklaring får man nemlig hos [Den store Danske](#) – Gyldendals åbne encyklopædi.

At man her også får at vide, at Spaniens nationalhelgen, apostelen Jakob, og hans grav i Santiago de Compostela er et søgt valfartssted, og at skallen af lokale kammuslingearter, Pecten jacobæus, ibsskal, Pecten Maximus, stor kammusling og Chlamys opercularis, jomfruøsters fra 1100-tallet blev brugt som bevis for en gennemført pilgrimsrejse, er jo bare med til at stille Pludrspillerens altid store nysgerrighed om, hvad der gemme sig bag ordene.

Søren Dippel

journalist – og admin på Pludr samt redaktør på Pludrs blog

Læs også:

1. [Klingon og mutsun](#) Lt. Worf, en tam klingon fra Star Trek. Her ved årsskiftet indledte DR HD en kavalkade med 10 af de 11 Star Trek-spillefilm. De bliver vist lørdage kl 20.50. Foreløbig...
2. [Kamelásá](#) 2003: Nordmanden Atle Antonsen introducerer – på engelsk! – det indtil da ukendte danske ord "kamelásá" for verden Foranlediget af Martin Perssons kommentar til Dorthe Bleses og Hans Basbølls artikel...
3. [Palindromer](#) Den palindromitisramte Krister opstod i 1995 under matematikforelæsningerne på Aarhus Universitet. Han har tidligere optrådt i studenterbladet Mads Føk og i to undergrundsalbums. Nu har forlaget politisk revy udgivet et...
4. [Norsk sprog 1807-1820 \[del 1 af 2\]](#) Sprogets betydning og den nordiske renaissance Johann Gottfried Herder (1744-1803) © Bildarchiv Preußischer Kulturbesitz For nationalismens tidsalder blev sproget sjældent tillagt en kulturel eller politisk betydning. Sproget var for de...

Tagget med: [bogstaver](#), [lege](#), [Ord](#), [ordbøger](#), [ordforråd](#), [ordlege](#), [Sjov](#), [spil](#), [Stavning](#), [Underholdning](#)

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt

Herluf Hansen til Ded borrijnholmska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Artikler om

aktuelle sprog [Alfabeter](#) [Anmeldelser](#) [arabisk](#)

Biblen [bogstaver](#) [børn](#) [Danmark](#) **Dansk** [Dialekter](#)

[engelsk](#) [esperanto](#) [Formidling](#) [fransk](#) [identitet](#)

konsonanter [Medier](#) [modersmål](#) [Musik](#) [Navne](#) [norsk](#) **Ord**

ordbøger [ordforråd](#) [oversættelse](#) [Plansprog](#) [religion](#)

romanske sprog [russisk](#) [Sjov](#) [skriftsprog](#) [sprogdød](#) [Sproggeografi](#)

sprogkort [Sprogpolitik](#) [sprogteknologi](#)

svensk [truede sprog](#) [tv](#) [tyrsk](#) [tysk](#) [Udtale](#)

Underholdning [video](#) [vokaler](#)

Arkiv	Resources
september 2017	Ethnologue: Languages of the World
januar 2015	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
december 2014	LL-Map: Language and Location
november 2014	Minority Rights Group
maj 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
marts 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
februar 2014	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
oktober 2013	
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognævn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

marts 2010
februar 2010
januar 2010
december 2009
november 2009
oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009